

Arkivfynd hos Frälsningsarmén

Som släktforskare har jag lagt ner många timmar på att lära mig offentliga arkivs uppbyggnad. Svärmor Wivica var född Ouchterlony (1906-1996) och i hennes livsväv finns många inslag av Ouchterlony-stories. En lysande stjärna är svärmors fars faster Hanna Cordelia (1838-1924).

Många känner till att Hanna Ouchterlony är förknippad med Frälsningsarmén, men hon var också älskad faster och "moder" för brorsbarn, brorsbarnbarn och fosterdottern Lillie Winter. Till Lillies barn ville faster Hanna vara "hjärtats mormor".

Svärmor Wivica mindes väl år 1924 när hon var med i faster Hannas kortege till norra begravningsplatsen. Släktingarna fick åka bil nära kistan medan fotfolket med musikkåre, frälsningsofficerare och stockholmare ringlade sig längs flera kvarter på Östermalm. Tidningen **Stridsropet** gavs ut i två nummer med bårtal och berättelser om kvinnan som var en älskad kommandör och blivit "befordrad till härligheten". På Norra begravningsplatsen i kommandörsgraven (kv 11E) vilar softet "i väntan på uppståndelsens morgon då Guds basun skall ljuda."

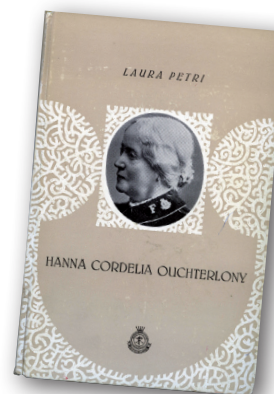
I Högkvarterets lokaler på Östermalm fanns ett historiskt museum, idag nerpackat och arkivet flyttat till Hjorthagen. Vid besöken tillsammans med Ouchterlony-släktingar kunde både officiella och privata minnen ventileras framför diverse föremål och skärmarna med unikt fotomaterial. Den pälsbrämade gråblå capen med rött foder, som burits av en dotter Booth, fanns till beskådande. Börje (svärmors kusin) kunde demonstrera capens användning och hur predikokonsten (homiletik) betonades med det röda sidenfodret. Han hade som pojke varit med sin mamma Anna (f. Ouchterlony) på Frälsningsarméns möten och sett det med egna ögon. En liten modell av M/S Hanna Ouchterlony fanns, skeppet nyttjades för skärgårds- och sjömanövrar längs svenska kuster.

För att få veta mer om faster Hanna och hennes tid har mina kontakter med Frälsningsarméns arkiv varit återkommande. Här presenteras ett urval arkivfynd och intressanta tidsdokument.

En biografi om **Hanna Cordelia Ouchterlony - banbrytare för Frälsningsarmén i Skandinavien** är skriven av fil dr Laura Petri från Halmstad. Hon hade själv varit frälsningsofficer och slumsyster. Biografen utkom första gången år 1924 och senare i oredigerad form

Hanna Ouchterlony med den första fanan.

Laura Petris biografi om Hanna Ouchterlony.

Jenny Svensson och
Hanna Ouchterlony.

10 års Fälttåg av
Emanuel Hellberg.

Englandsresenärer, sommaren
1884.

år 1962 (FA-press). Laura Petris skildringar om faster Hanna, hennes liv och gärning är detaljrik och levande. Den är skriven som en avhandling med brevcitat och noter med källor - ett utmärkt dokument om den tidens "religions"-strider och kvinnokamp d.v.s. kvinnans rätt att predika Guds ord som värnades av moderkyrkan The Salvation Army.

Frälsningsarmén har en god dokumentationstradition. Traditionen bottenar i den internationella världsomspännande verksamheten, som rapporteras i **Year Book**. Den engelska The War Cry heter i Sverige **Stridsropet** och har utgivits sedan år 1883. Tidningen spreds för försäljning i stora upplagor och användes för rapporter om öppnade kårer och verksamhetens framåtskridande och bakslag. Förutom tidningen som trycktes på eget tryckeri fanns möjligheter till utgivning av egna skrifter, bland de första var **Frälsningsarméns Sångbok**. Under Arméns 130-åriga historia i Sverige har producerats en ansevärd mängd historiska fälttågsskrifter och jubelårs-skrifter liksom sångböcker, periodiska tidskrifter, order och reglementen, biografier, memoarer, fotoreportage, missionärsberättelser, romaner etc.

10 års Fälttåg är skriven av Hanna Ouchterlony's nära medarbetare Emanuel Hellberg och Herman Lagercrantz och tryckt år 1893 på Stridsropets tryckeri. I boken berättas detaljerat om det första decenniets explosionsartade utveckling av Andliga grenen och Sociala grenen. Majoren Hanna Ouchterlony var de första åren ansvarig utgivare och redaktör för Stridsropet tillika organisatör/ledare för det svenska territoriet (1888 ledare även i Norge). Hon hade förmåga att intressera många kvinnor, men också välutbildade män i sin närhet. I centrum för intresset stod helgelse läran och de annorlunda mötesformer, som tillät även kvinnor att tala och sjunga om Gud! (på 1880-talet!)

På 1990-talet publicerades en serie *musikhistoriska skrifter med musikinspelningar på cd*:

Klaus Östby - Skandinavisk musikpionjär av Sven Nilsson, Krigstrumpentens klara toner av Lars-Erik Lingström, Frälsningssång o stridsmusik av Karin Hartman samt Med tusen tungors ljud av Mildred Österberg.

I den senaste (2006) "fälttågsskriften" **Årsringar** av Sven Nilsson finns en redogörelse av nyskrivna historiska dokument av värde för story-telling och släktforskare! Nämnas bör Rädda och tjäna under 75 år (1990) om scoutverksamheten, Här vid älvarna i Dalom (1993) om förankringen i Dalarna och Baltiska broar (2003) alla av kommandör Sven Nilsson.

Thorsten Kjäll är en annan författare av historiska skrifter inom Frälsningsarmén. Hans fälttågsskrift (75år) **De följde en fana** (1957) har berättelser om "pionjärtiden" med unikt fotomaterial från de egna arkiven. Han samarbetade även med fotografen Lennart Nilsson och år 1963 utkom fotoreportageboken **Halleluja** (Bonniers).

Till sist vill jag nämna att Frälsningsarméns arkivs hemsida www.boothuum.se är en utmärkt ingång att hitta intressanta tidsdokument, där presenteras också historiska skrifter löpande. Ytterligare detaljer om personer och verksamheter i Frälsningsarméns historia ligger och väntar på att bli upptäckta. Förutom arkivet i Hjorthagen finns ordnat material i Riksarkivets samlingar och kårernas historia på närmaste föreningsarkiv!

Gunilla Forsling, släktforskare

Så räddade vi arkivet eller Nyttan med FSL

När jag blev invald i styrelsen för vår bostadsrättsförening, brf Siken i Tyresö, var arkivet ett av de första ärendena som var aktuella. Arkivet hade nämligen drabbats av mögel.

Med min bakgrund i bl a FSL blev det naturligt att jag tog på mig att klara ut vad som borde göras. Första steget blev ett medlemskap i FSL och så bad vi Urban Johansson komma ut och ge oss några goda råd. Efter att ha konstaterat att lokalen inte var idealisk men den enda vi hade föreslog han en genomgång och sanering och viss ommöblering för att undvika vattenskadorna från de rör som passerade lokalen.

Efter Urbans besök började jag möblera om och sortera materialet med hjälp av den utmärkta pärmen "Ordning i arkivet", som vi köpte från FSL. Vi köpte också en enkel temperatur- och fuktighetsmätare och den visade att vi hade en fuktighetshalt på 66%. Inte underligt att vi fått mögelskador, värdet borde inte överstiga 40%. För att få ner fuktigheten köpte vi en sk Torrball och placerade den i arkivet. Med den började fuktigheten sjunka men inte gick aldrig under 40% och när den regniga sommaren började steg fuktigheten igen till över 60%. En ny apparat för avfuktning inköptes och den har givit oss bevis på att lokalen vi använder är olämplig. Varannan dag

måste flera liter vatten tömmas ur tanken på apparaten. När detta skrivs i början av året har dock fuktighetshalten gått ner till 40% och avfuktningssystemet behöver bara tömmas en gång i veckan. Vi ser oss dock nu om efter en torrare lokal eftersom alltför mycket fukt tränger in i arkivet.

Under tiden började jag gå igenom arkivet pärm för pärm och började med protokollen och det visade sig snart att det fanns mängder av dubletter så storleken på arkivet har nu gått ner till tredjedelen av ursprunget. Nu har vi också en arkivförteckning så vi vet vad som finns. Glädjande nog visade det sig att möglet hade stannat på pärmar så det gick lätt att sanera bort detta problem. I stället för pärmar har nu arkivalierna nu fått en bättre förvaring i aktomslag och boxar och nu fick vi glädje av FSL igen genom att vi kunde beställa dessa därifrån i stället för att ta hem stora sändningar från en firma.

Är det flera bostadsrättsföreningar som har liknande problem som vi? Ja säkert. Men man vet inte vad som skall göras och man känner inte till FSL. Vi är den enda bostadsrättsföreningen som är medlem i FSL. Helst skulle hela HSB Stockholm gå med. Det får vi jobba på gemensamt!

*Kjell Nilsson,
Bostadsrättsföreningen Siken, Tyresö*

Ordförande har ordet

Vår omgivning är minst sagt omväxlande just nu. 30 cm snö ena veckan och gröna gräsmattor veckan därpå. Gnistrande rimfrost i träden ena dagen och blytungta gråa moln med snöblandat regn den andra. Sen ännu mer snö och vad sen? Ja om någon månad har vi våren här.

Men innan dess ska vi hålla vårt årsmöte. Styrelsen skall presentera för medlemmarna vad vi gjort 2012 och förhoppningsvis få årsmötets godkännande för det. Samtidigt skall årsmötet fastställa

det förslag som vi tagit fram om verksamheten 2013. Det är inga stora avvikelser från förra året utom det att vi satsar mer på vår marknadsföring, det jag skrev om i förra numret av Ordna och Vårda.

Vi måste bli bättre på att synas och höras och få förståelse för vår verksamhet. Vi måste få fler att inse att våra föreningsarkiv är en kulturskatt som måste finnas tillgängliga för kommande generationer. Att få fler att lämna in sina arkiv så de kan registreras i ASL och därmed göras tillgängliga. Det är ett stort mål som vi har framför oss.

Årsmötet har vi i år förlagt till Vallentuna till skillnad från tidigare år då vi hållit till i innerstan. Vi genomför årsmötet i samarbete med Vallentuna Folkrorelsearkiv som passar på att visa sin verksamhet.

Mycket välkomna till Vallentuna!

Vi ses där!

Nils-Bertil Nilsson

FSL välkomnar sina medlemmar till årsmöte den 21 mars i Vallentunas nyinvigda Kulturhus.

Det är ett härligt hus väl anpassat till de verksamheter som finns och de som man planerar att kunna ha i huset. Biblioteket har fått nya lokaler här, mycket fokus är på barn och ungdomsverksamhet, här finns flera stora och små scener, en kreativ verkstad och så klart ett fik. Vi kommer att få möjlighet att titta runt i huset.

Kulturnämndens ordförande, Lars-Bertil Ohlsson, kommer att berätta lite om kulturlivet i Vallentuna. Vi kommer också att få höra om hur Vallentuna Folkrorelsearkiv arbetar och deras samarbete med kommunen. Passa också på att titta in i Vallentuna Folkrorelsearkivs lokaler innan ni går till Kulturhuset, från klockan 14 kommer det vara någon på plats där.

Vi bjuder på fika i Kulturhuset innan själva programmet börjar 15.00. Både Folkrorelsearkivet och Kulturhuset ligger inom 5 minuters promenad från Roslagsbanans station och det finns en hel del parkeringsplatser om man föredrar att komma med bil.

Ordna och Vårda
föreningsarkiven ges ut av

Postadress
Stockholms Stadsarkiv
Box 22063, 104 22 Stockholm

Besöksadress
Kungsklippan 6
Tel. 08-508 283 42

Hemsida www.foreningsarkiven.a.se
E-post info@foreningsarkiven.a.se

Ansvarig utgivare
Nils-Bertil Nilsson

Redaktion
Birgitta Biesheuvel, Monica Frumerie,
Nils-Bertil Nilsson, Eva Wetterborg.
Layout Hoch Original & Design
Manusstopp 30 april 2013